

Loppuraportti Koliikkivauvojen hoito vyöhyketerapialla -pilottitutkimus 2017-2019

Vastasyntyneistä noin kaksikymmentä prosenttia kärsii koliikista 3 viikon – 4 kuukauden iässä, tarkoittaen Suomessa yli 11 000 koliikista kärsivää vauvaa ja vauvaperhettä joka vuosi. Wessel ym. (1954) määrittelee koliikin seuraavasti: Vauva iältään 3 viikkoa – 4 kuukautta itkee lohduttamattomasti vähintään 3 tuntia päivässä vähintään 3 päivänä viikossa, vähintään 3 viikon ajan. Kun vauvan itkulle ei löydy lääketieteellistä selitystä, se tulkitaan koliikiksi. Koliikin on arveltu johtuvan vauvan suoliston kehittymättömyydestä. Vauvan suoliston mikrobiflooran koostumus on yhteydessä koliikkioireisiin ja probiooteista voi saada lievitystä oireisiin. Suomessa vanhemmat ovat saaneet apua vauvoilleen vyöhyketerapiasta, mutta suomalaista tutkimusta hoitojen vaikutuksista vauvoille ei ole tehty.

Pilottitutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa vanhempien kokemuksia vyöhyketerapiasta vauvan koliikin aikana sekä vyöhyketerapian vaikutuksia vauvan koliikkioireisiin ja vanhempien kokemaan stressiin. Koliikkivauvojen hoito vyöhyketerapialla -pilottitutkimukselle myönnettiin Lapsi ja Luonto säätiön rahoitus toukokuussa 2017. Hankeryhmä kokoontui heti rahoituksen varmistuttua käynnistämään hankkeen. Rahoitus oli ehdollinen, tutkimukselle piti saada myönteinen päätös tutkimuseettisesta ennakoarvioinnista ennen tutkimuksen käynnistymistä.

Tutkimukselle haettiin HUS Naisten ja Lastensairaalan tutkimuseettiseltä toimikunnalta tutkimuseettistä ennakoarviointia elokuussa 2017 hankeryhmän valmisteltua ensin tarvittavat dokumentit. HUS Naisten ja Lastensairaalan tutkimuseettisen toimikunta antoi hankkeelle puoltavan lausunnon syyskuussa 2017.

Tämän jälkeen pidettiin hankkeen käynnistystilais Lohjan sairaalassa 4.9.2017. Tällöin Lohjan neuvoloiden osastonhoitaja Anita Lindevall ilmoitti, että Lohjan alueen neuvoloissa on käynnissä THL:n koordinoima laaja kysely ja tätä tutkimusta varten aineistonkeruu voi käynnistyä vasta vuoden 1.1.2018 alussa. Tämä ilmoitus lykkäsi aineistonkeruun alkua neljällä kuukaudella vuodenvaihteeseen. Tiedotustilaisuus hankkeesta ja aineistonkeruusta Lohjan sairaalan henkilökunnalle pidettiin 11.12.2017 ja Lohjan neuvoloiden terveydenhoitajille 14.12.2017 Lohjan Mäntynummen neuvolassa. Paikalla tilaisuuksissa oli runsaasti henkilökuntaa ja tutkimukseen suhtauduttiin hyvin myönteisesti.

Tutkittavien rekrytointi interventiotutkimukseen käynnistyi 2.1.2018 kaikissa Lohjan kaupungin seitsemässä neuvolassa. Terveydenhoitajat totesivat vauvojen koliikin ennalta sovittujen Wesselin

(1954) kriteerien perusteella ja antoivat kriteerit täyttävien vauvojen vanhemmille vyöhyketerapeutti Riitta Silanderin yhteystiedot, jotta vanhemmat voisivat ottaa häneen yhteyttä hoitojen sopimiseksi. Vyöhyketerapeutti Silander sopi tutkimukseen lupautuvien vanhempien kanssa hoitoajat ja -paikan. Riitta Silanderin lisäksi hoitoja antoivat myös terveydenhoitaja Laura Merivirta ja sairaanhoitaja Reetta Kiminki.

Vyöhyketerapiahoitoa annettiin yhdelle vauvalle yhteensä 3-4 kertaa 8-12 päivän aikana. Yksi hoitokerta kesti noin puoli tuntia, mutta perheille varattiin tunti hoitoon, oirepäiväkirjan täyttämiseen, kokemusten jakamiseen ja tarvittaessa vauvan imetykseen. Vauvojen jalkapohjat, jalat, kädet, pää, kasvot, korvat, kaula, koko vatsan ja selän alue käsiteltiin modernin vyöhyketerapian menetelmällä. Tässä tutkimuksessa kaikilla vyöhyketerapeuteilla oli myös terveysalan pohjakoulutus. Pilottitutkimuksessa pidettiin tärkeänä huolehtia siitä, että mikäli vauvalla ilmenee joku muu terveysongelma, se huomataan ja ohjataan vanhemmat saamaan asianmukaista hoitoa.

Aineistonkeruu oli hidasta ja kesti koko vuoden 2018 ajan. Lohjalla syntyi vuonna 2018 yhteensä 358 lohjalaista vauvaa, joista tutkimukseen rekrytoitui noin kolme vauvaa kuukaudessa. Aineistonkeruuta yritettiin tehostaa tiedottamalla vanhempia Lohjan kaupungin Facebook-sivuston kautta ja pitämällä tiedotustilaisuus Lohjan sairaalassa.

Yhteensä pilottitutkimuksessa hoidettiin 37 vauvaa, jotka saivat kolme - neljä vyöhyketerapiahoitokertaa joko Lohjan sairaalassa tai Mäntynummen neuvolassa. Hoidetuista vauvoista yhdellä todettiin koliikin lisäksi muuta problematiikkaa, joten vauvan tiedot jätettiin aineiston analyysivaiheessa pois. Yhden vauvan äiti ei täyttänyt hänelle lähetettyjä kyselyitä aikataulun mukaisesti, joten myös tämän vauvan tiedot jätettiin pois aineistosta. Lopullinen aineiston koko oli 35 vauvaa ja aineiston keruu päätettiin vuoden 2018 lopussa.

Teimme alustavaa aineiston analysointia jo vuoden 2018 loppupuolella ja lopulliset aineistot analysoitiin yhteistyössä tilastotieteilijä Pauli Puukan kanssa tammikuussa 2019. Palaute tutkimukseen osallistuneiden vauvojen äideiltä oli positiivista. Vauvat olivat keskimäärin 2.8 viikkoa vanhoja, kun koliikkioireet alkoivat. Vauvat itkivät päivittäin keskimäärin 3.8 tuntia, maksimi itkuaika oli jopa 8 tuntia, minimin ollessa 1-3 tuntia päivässä. Vanhemmat kertoivat, että noin puolella (43 %) lapsista koliikkioirehdinta loppui kokonaan vyöhyketerapiahoitojen aikana. Lopuilla 57 % vauvoista koliikkioireet jatkuivat, joskin yleensä lievempinä. Kaikki vanhemmat olivat sitä mieltä, että hoidolla oli vaikutusta vauvan koliikkioireisiin. Vanhempien mukaan

vyöhyketerapia rentoutti ja rauhoitti vauvaa, vähensi kehon jännitystiloja, koliikki-itkua, levotonta liikehdintää, paransi unen laatua ja helpotti vatsan toimintaa. Hoitoa ei myöskään pidetty kivuliaana tai pelottavana. Vanhempien mielestä vauva oli turvallisissa käsissä terapeuttien hoidossa.

Vanhempien kokema stressi oli selkeästi voimakkaampaa ennen vyöhyketerapiahoitoja kuin niiden jälkeen, huolimatta siitä loppuiko vai jatkuiko vauvan koliikki. Hoitojen jälkeen vähemmän stressaavana koettiin vauvan terveys ja hyvinvointi, sairastelu, itkevän vauvan rauhoittelu, vauvan nukkuminen tai valvominen sekä oman ja puolison unen puute. Kuitenkin äitien kokema kokonaisstressi ja monet yksittäiset stressin aiheuttajat vähenivät enemmän niillä äideillä, joiden vauvojen koliikkioireet loppuivat kokonaan. Toisaalta äidit, joiden vauvalla koliikkioireet jatkuivat, kokivat itsensä vähemmän yksinäiseksi hoitojen jälkeen. Tarkemmin pilottitutkimuksen tulokset ovat luettavissa hankkeen julkaisuissa (alla).

Hankkeessa on ollut aktiivisesti toimiva ohjausryhmä koko hankkeen ajan. Ohjausryhmään ovat kuuluneet kehittämispäällikkö, dosentti Riitta Meretoja ja johtajaylilääkäri Markku Mäkijärvi HUS:sta, ylilääkäri Jari Linden Lohjan sairaalasta, osastonhoitaja Anita Lindevall Lohjan neuvoista ja Lohjan sairaanhoitoalueen johtaja Ville Pursiainen. Luonnonlääketieteen keskusliittoa ovat hankkeen ohjausryhmässä edustaneet ansiokkaasti hankkeen käynnistäjä Irene Äyräväinen ja Riitta Silander LKL:sta. Hanke ajoittui vuosille 2017-2019 ja päättyi vuoden 2019 lopussa. Hankkeen johtoryhmässä todettiin, että hanke on saanut runsaasti julkisuutta, sen tuloksia on julkistettu usealla tavalla ja saatu palaute on ollut runsasta. Erillistä lehdistön tiedotustilaisuutta ei siksi enää ollut tarpeen järjestää. Kaikille asiasta kiinnostuneille lehdille tullaan lähettämään julkaistu tiedelehden artikkeli.

Hankkeen tuloksia on raportoitu seuraavasti:

Tieteelliset artikkelit:

Hannula L, Puukka P, Asunmaa M, Mäkijärvi M. 2020. A pilot study of parents' experiences of reflexology treatment for infants with colic in Finland. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* DOI: [10.1111/scs.12790](https://doi.org/10.1111/scs.12790) Early View. Hyväksytty julkaistavaksi.

Ammatilliset artikkelit:

Hannula L. 2020. Vyöhyketerapiaa koliikkivauvoille. *Kättilölehti* 1(125) 26-27.

Esitykset seminaareissa ja konferensseissa:

Hannula L. "Koliikkivauvojen vanhempien kokemukset vyöhyketerapiasta – pilottihankkeen tuloksia". Kansallinen Imety sviikon seminaari 1.10.2019, Helsinki.

Hannula L. "Koliikkivauvojen hoito vyöhyketerapialla -tutkimuksen tuloksia" 18.10. Minä olen – messut, Helsinki.

Hannula L. Can reflexology treatment help infants with infantile colic – results of a pilot study. Nutrition and Nurture in Infancy and Childhood konferenssi 12.6.2019, Grange over Sands, Englanti. Poster.

Hannula L. ja Meretoja R. Parents' experiences of reflexology massage for infants with colic - A pilot study. Nordic Breastfeeding konferenssi 3-4.10.2019, Kööpenhamina, Tanska. Poster.

Hanke on kerännyt positiivista huomiota ja myös laajaa kansallista kiinnostusta.

YLE alueuutiset julkaisi 11.10.2019 Paula Tiaisen artikkelin "Uusi suomalainen koliikkitutkimus paljastaa yllättävää tietoa: Osalla vauvoista oireilu loppui kokonaan, kaikki saivat apua."

Artikkelissa haastateltiin Markku Mäkijärveä. <https://yle.fi/uutiset/3-11012092>

Paikallislehdet ovat kirjoittaneet hankkeesta hankkeen alusta alkaen.

Länsi-Uusimaa julkaisi lyhyen artikkelin tutkimuksesta 17.2.18. Auttaako vyöhyketerapia koliikkivauvoja? – Lohjalla alkoi ainutlaatuinen tutkimushanke. [https://www.lansi-](https://www.lansi-uusimaa.fi/artikkeli/610603-auttaako-vyohyketerapia-koliikkivauvoja-lohjalla-alkoi-ainutlaatuinen-tutkimushanke)

[uusimaa.fi/artikkeli/610603-auttaako-vyohyketerapia-koliikkivauvoja-lohjalla-alkoi-ainutlaatuinen-tutkimushanke](https://www.lansi-uusimaa.fi/artikkeli/610603-auttaako-vyohyketerapia-koliikkivauvoja-lohjalla-alkoi-ainutlaatuinen-tutkimushanke)

Myös Kunta lehti kirjoitti hankkeesta lehtiartikkelin. <https://kuntalehti.fi/uutiset/sote/hus-ylittaa-rajaa-aitaa-luonnonlaaketieteeseen/>.

Dosentti Pauliina Aarva on kirjoittanut hankkeen tuloksista blogintekstin.

<https://liinanblogi.com/2019/11/25/pilottitutkimus-vyohyketerapia-turvallinen-apu-vauvakoliikkiin/>

LKL:n tiedottaja Hanna Huttunen haastatteli 18.10 Leena Hannulaa FinnRadioon. Haastattelu on löydettävissä <https://www.youtube.com/channel/UC0iAC7ityQyXx15FV0Wk9JA> ja ohjelmassa

Hannan Terveyspolku - Terveystieteen tohtori, tutkija Leena Hannula haastattelussa

<https://www.youtube.com/watch?v=JiolJRDSp9c&t=187s>

Anniina Rintala haastatteli myös Leena Hannulaa 18.10. Anniina Rintala kirjoitus

"Vyöhyketerapiasta apua koliikkiin?" Kaks Plus verkkolehti

18.10.2019. <https://www.kaksplus.fi/vauva/vauvan-kehitys/vyohyketerapiasta-apua-koliikkiin-toteaa-tutkimus/>

Hankkeen tuloksia on julkistettu ja tullaan jatkossa julkistamaan myös muilla tavoilla. Osana hanketta haastateltiin kahdeksan vapaaehtoista äitiä ja seitsemän isää vuoden 2018 aikana.

Haastatteluaineistot analysoitiin ja niiden pohjalta kirjoitettu artikkeli on jo arvioitavana

tiedelehdessä. Jatkossa hankkeen tuloksia on tarkoitus esitellä ainakin kansallisessa hoitotieteen

konferenssissa ja Nutrition and Nurture in Infancy and Childhood konferenssissa Turussa 2020.

Yhteenvedona voidaan todeta, että pilottitutkimuksen tulokset olivat positiivisia ja osoittivat, että manipulatiivisella vyöhyketerapialla oli vaikutusta koliikkivauvojen oireiluun. Jatkossa kannattaisi tutkia erilaisten manipulatiivisten hoitojen vaikutusta koliikkioireisiin isommalla otoksella ja useammalla verrokkiryhmällä.

Hankkeen loppuyhteenvedon kirjoittivat hankkeen ohjausryhmän jäsenten puolesta TtT Leena Hannula ja LT, dos. Markku Mäkijärvi.